

РЕЦЕНЗИЯ

от акад. Иван Попчев

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
"доктор"

по докторска програма: Икономика и управление (индустрия)

от **Петър Атанасов Атанасов**

на тема: "Управление на финансите на индустриална фирма (на примера на
фармацевтичната индустрия в България)"

Във връзка с откритата процедура за защита на дисертационния труд на тема "Управление на финансите на индустриална фирма (на примера на фармацевтичната индустрия в България)" за придобиване на образователната и научна степен "**доктор**" по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление 3.8 Икономика; докторска програма Икономика и управление (индустрия) от **Петър Атанасов Атанасов** – докторант на самостоятелна подготовка към катедра "Финанси и счетоводство" с научни ръководители проф. д-р Богомил Борисов Манов и доц. д-р Станислав Иванов Кабаиванов, доклад от доц. д-р Станислав Иванов Кабаиванов – Декан на Факултета по икономически и социални науки и в съответствие на чл. 4 от ЗРАСРБ, чл. 2 (8), чл. 30 (3) ППЗРАСРБ и чл. 37 (2) ПРАСПУ заповед No. Pзз – 1103 на Ректора проф. д-р Запрян Козлуджов съм определен като вътрешен член за Пловдивския университет на Научно жури, утвърдено с решение на ФС на Факултета по икономически и социални науки, протокол No. 112/13.03.2017 г.

Като член на Научното жури съм получил:

1. Заповед No. Pзз – 1103 на Ректора проф. д-р Запрян Козлуджов.
2. Дисертационен труд.
3. Автореферат.

При оценка на дисертационния труд, определящи са изискванията за Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане (ППЗ) и ПРАСПУ, които са:

1. Съгласно чл. 6 (3) от ЗРАСРБ "дисертационният труд трябва да съдържа научни или научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания".
2. Според чл. 27 (2) от ППЗ дисертационният труд трябва да се представи във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено. Дисертационният труд трябва да съдържа: заглавна страница; съдържание; увод; изложение; заключение – резюме на получените резултати с декларация за оригиналност; библиография.

Докторантът Петър Атанасов Атанасов е бил на самостоятелна подготовка към катедра "Финанси и счетоводство" при факултета за

икономически и социални науки към ПУ "П. Хилендарски". Отчислен е с право на защита.

Дисертационният труд е в обем от 162 стр. Библиографията включва 124 заглавия на български, руски и английски езици и Internet ресурси.

На стр. 7 е поставен **изследователския проблем**: Размерът на дълга, като компонент на капиталовата структура е носител на потенциал за ръст, както и на определен риск. Рискът, зависимостта му с размера на дълга и управленските решения свързани с тях са основен проблем в настоящата дисертация.

Поставената изследователска теза намира израз в това, че търговските дружества на фармацевтичната индустрия в България не използват пълно потенциала си за разработка на оригинални лекарства, което ги лишава от възможността да генерират по-висока възвръщаемост.

Формулирани са допълващи изследователски хипотези:

Хипотеза 1: Фирмите от българската фармацевтична индустрия не използват възможностите и потенциала на дълга в капиталовата си структура, поради неприемливо високия риск, съпътстващ създаването на оригинални лекарства.

Хипотеза 2: Фирмите от българската фармацевтична индустрия разработват оригинални лекарства ограничено, поради невъзможността за достигане на критична маса на пазарен дял.

Основна цел на изследването на стр. 8 е да се построят два модела: (1) Организационно-управленски модел и (2) финансов модел, с чиято помощ да се оценят по-пълно управленската гъвкавост и риска, свързан с разработване на оригинални лекарства от фармацевтичните търговски дружества в България.

Осъществяването на поставената основна цел преминава през решаването на следните водещи **задачи**:

- 1) Задълбочен преглед на факторите, оказващи влияние на избора на капиталова структура при фирмите от фармацевтичната индустрия.
- 2) Дефиниране на типа, структурата и спецификите на фармацевтичната индустрия в България.
- 3) Откриване и открояване на факторите, оказващи влияние на фирмите от фармацевтичната индустрия у нас.
- 4) Преглед на поведението на основните модели, тенденции и подходи във фармацевтичната индустрия.
- 5) Представяне и аргументиран избор на инструменти, с чиято помощ да се построят предложените модели.
- 6) Апробиране на модела на база на достъпната информация.

Рецензентът е имал възможност многократно да оценява високо поставената тема и нейния дисертационен потенциал, независимо от високото ниво на общност и трудна изпълнимост на водещите задачи.

Като се следват целта и задачите в дисертацията на включени:

- * Съдържание (2-4);
- * Увод (5-9);
- * Особенности на управлението на финансите на фирмите от фармацевтичната индустрия (**глава първа**, 10 – 47);

- * Характеристики и възможности за моделиране на финансовата структура на фирмите от фармацевтичната индустрия (**глава втора**, 48 – 109);
- * Изследване на възможностите за развитие на иновативни лекарства от фармацевтичната индустрия в България (**глава трета**, 110 – 140);
- * Заключение (141 – 146);
- * Справка за приносите в дисертационния труд (147);
- * Списък на публикациите по дисертационния труд (148);
- * Библиография (149 – 157);
- * Приложения (Таблица 1, Таблица 2, Таблица 3, (158 – 161);
- * Декларация (162).

В дисертацията за включени 29 фигури и 11 таблици.

Основните резултати в дисертационния труд могат накратко да се систематизират така:

1. Предложен е (фиг. 15, стр. 106) организационно-управленски модел с отчитане на продуктовата и пазарна специфика за анализ и оценка на решенията при разработка на нови лекарства.
2. Предложено е използване на реалните опции като модел за вземане на финансово управленски решения и за приложение на организационно-управленски модел.
3. Използвани са софтуерни инструменти като Excel, Crystal Ball, Maple, MatLab и SPSS, **което е една добра практика в икономическите изследвания.**

Според “Списък на публикациите по дисертационния труд” (стр. 148) те са три самостоятелни публикации на български език. Първата публикация е без страници.

При обсъжданията на този труд в катедрата, в това число и на 13.03.2017 г. рецензентът е имал писменни критични бележки и въпроси. Има бележки и въпроси, за които няма реакция.

Въпроси по дисертационния труд:

1. В “Справка за приносите в дисертационния труд” (стр. 147) т.4 е “Апробиран моделът за оценка на финансовата ефективност на база достъпните реални данни за българската фармацевтична индустрия”. Въпросите са: кои точно са тези достъпни реални данни, за коя точно българска фирма се отнасят? Къде точно в текста са дадени?
2. **Достъпните реални данни** могат ли да са “основа на получените резултати” за “отправени конкретни препоръки” (стр. 147)? Кой и къде са описани конкретните препоръки освен “създаване на специализирани дружества”, за което се постулира още на стр. 8 “без това да променя рисковия профил на фирмата майка” (стр. 147)

3. Ако трябва да се отправят препоръки към фармацевтичната индустрия в България, то каква точно е препоръката като следствие от четирите приноси на дисертационния труд? Нека се има предвид и факта, че фармацевтичната промишленост у нас не е хомогенно цяло. Например: Софарма АД (сегмент Premium), Биовет АД, Чайка фарма АД, Висококачествените лекарства АД (сегмент Standart) са на Българската фондова борса – София АД.

Препоръчвам бъдещата публикационна активност на докторанта да бъде насочена към списания с IF и SJR.

Авторефератът е в обем от 30 стр. и представя дисертационния труд.

Заклучение

Дисертационният труд на тема “Управление на финансите на индустриална фирма (на примера на фармацевтичната индустрия в България)” **отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПРАСПУ.**

Давам **положително заключение** за присъждане на образователната и научна степен “**доктор**” на **Петър Атанасов Атанасов.**

Предлагам Научното жури единодушно да гласува на **Петър Атанасов Атанасов** да се присъди образователната и научна степен “**доктор**” по професионално направление 3.8 Икономика; докторска програма: **Икономика и управление (индустрия).**

24.02.2017 г.

Рецензент:
акад. Иван П. Попчев